

**Gradus** Research  
Company

# ОПИТУВАННЯ ВЧИТЕЛІВ ТА КЕРІВНИКІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Аналітичний звіт

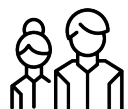
Грудень 2022

# Gradus

Research  
Company



**Метод збору інформації:** самозаповнення анкет у мобільному додатку.



**Цільова група дослідження:** чоловіки та жінки віком від 22 років, які наразі працюють у школах на посаді вчителя, директора чи заступника директора.



**Кількість результативних інтерв'ю:** 241.



**Період опитування:**  
25 листопада – 22 грудня 2022 року.

# КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

## Стан школярів

Оцінка вчителів та керівників навчальних закладів загальної **активності** учнів розділилася навпіл – половина декларує низьку активність, решта ж – високу. Однак, 58% опитаних фіксують появу стресу чи психологічної травми в учнів після початку повномасштабної війни, що проявляється через тривожність та стурбованість дітей, відсутність мотивації до навчання.

## Внутрішньо переселені учні

На сьогодні більшість опитаної аудиторії зазначає про наявність у школі учнів, що мають статус внутрішньо переселених осіб. Попри складні умови, вчителі впевнені, що **учні справляються з адаптацією**. Основні проблеми, які помічають опитані в таких учнів, проявляються у вигляді психологічних травм, складнощів з наздоганянням шкільної програми та відсутності мотивації до навчання. Тож, на думку респондентів, для покращення адаптації таких учнів необхідна допомога у формі психологічних тренінгів, спрямованих на допомогу з подоланням дітьми стресу, роботи психологів з дітьми, підтримки від батьків та участі в програмі покращення взаємодії учнів між собою.

## Стан та потреби цільової аудиторії

80% аудиторії говорять про **зростання завантаженості**. 54% відчували на собі стан **професійного вигорання**. Крім цього, 46% опитаних визначили **психологічну підтримку** потребою №1 для власної школи. Такого роду підтримка має відбуватися разом з **навчанням тому, як діяти в екстремальних ситуаціях**, опановувати власний стрес і допомагати дітям у різних ситуаціях.

82% навчального персоналу впевнені, що можуть працювати з **учнями, що мають виражений стрес чи психологічні проблеми**. Проте респонденти декларують потребу у психологічних тренінгах, збільшенні взаємодії з батьками учнів та безпосередній роботі психологів з учнями.

**При проведенні навчального процесу онлайн**, опитані відчувають потребу в технічних та практичних аспектах – допомоги безпосередньо з проведенням уроків онлайн та втіленням в життя методичних рекомендацій. **При проведенні уроків офлайн** виникає потреба більш матеріального характеру – забезпечення комфортного перебування в навчальному закладі, наявності необхідних матеріалів та обладнання для уроків. Наразі основними проблемами, з якими стикаються працівники закладів освіти, є повітряні тривоги, відключення світла та проблеми з інтернетом.

# АКТИВНІСТЬ ШКОЛЯРІВ ТА ПРОЯВИ СТРЕСУ

Думки респондентів щодо активності учнів розділилися навпіл, проте прояви стресу чи психологічної травми помічає більшість опитаних – 58%. Попри такий складний стан учнів, 82% схильні констатувати, що можуть впоратися з роботою в умовах наявності стресу або психологічної травми у школярів.



Як Ви оцінюєте поточну активність школярів у навчальному процесі? На Вашу думку, вони наразі...

Чи спостерігаєте Ви в школярів останнім часом прояви стресу чи психологічної травми?

Чи відчуваєте Ви, що можете впоратися з роботою в умовах наявності стресу чи психологічної травми у школярів?

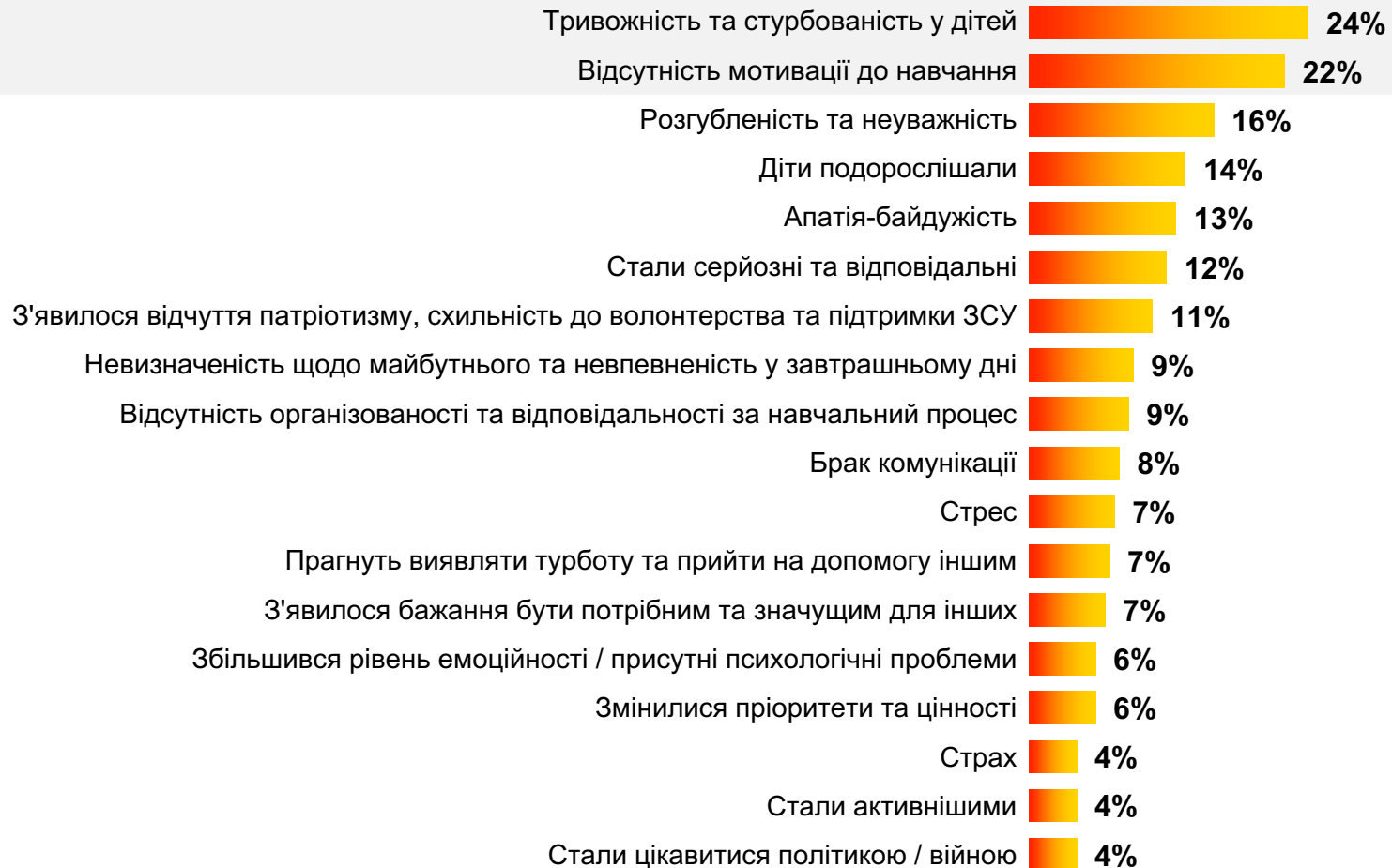
XX% - показник є значущо **вищим**, порівняно з вибіркою загалом; іншою групою.

XX% - показник є значущо **нижчим**, порівняно з вибіркою загалом; іншою групою.

# ЗМІНИ В ПОРТРЕТІ УЧНЯ

## як наслідок початку повномасштабної війни (відкрите питання)

Початок повномасштабної війни неабияк вплинув на нинішніх школярів. Серед найбільш частих проявів – поява тривожності та стурбованості у дітей, відсутність мотивації до навчання, зокрема апатія та байдужість, а також розгубленість та неухважність. Серед інших важливих проявів – діти швидко подорослішали в теперішніх умовах, стали серйозними та відповідальними.



На слайді представлені альтернативи, які набрали більше 3% згадувань

База: всі респонденти, N=241

Виділіть, будь ласка, найголовніші, на Вашу думку, зміни, що відбулися у портреті учня після початку повномасштабної війни (з 24.02): (відкрите питання)

# НЕОБХІДНА ДОПОМОГА ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ

## при роботі з учнями, які відчувають стрес чи переживають психологічну травму

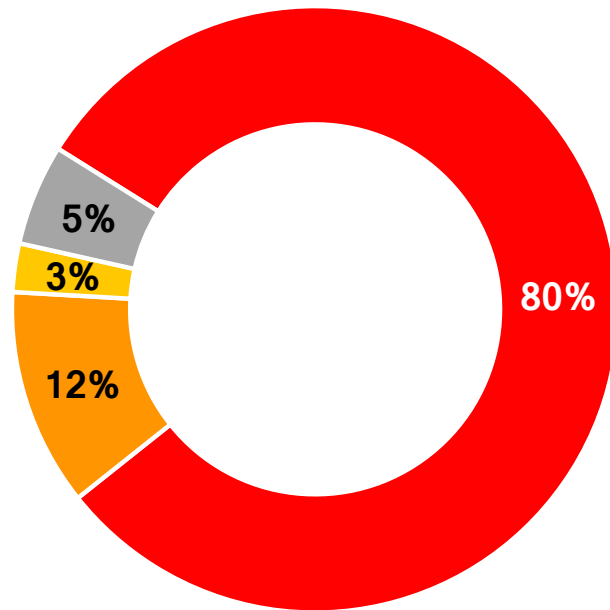
Спеціальні психологічні тренінги, взаємодія з батьками учнів та безпосередня робота психологів з учнями допомогли б майже половині представників цільової аудиторії при роботі з учнями, які відчувають стрес чи переживають психологічну травму. Водночас, поза увагою не лишилися й інші типи допомоги.



# НАВАНТАЖЕНІСТЬ ВЧИТЕЛІВ ТА НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС У ШКОЛІ

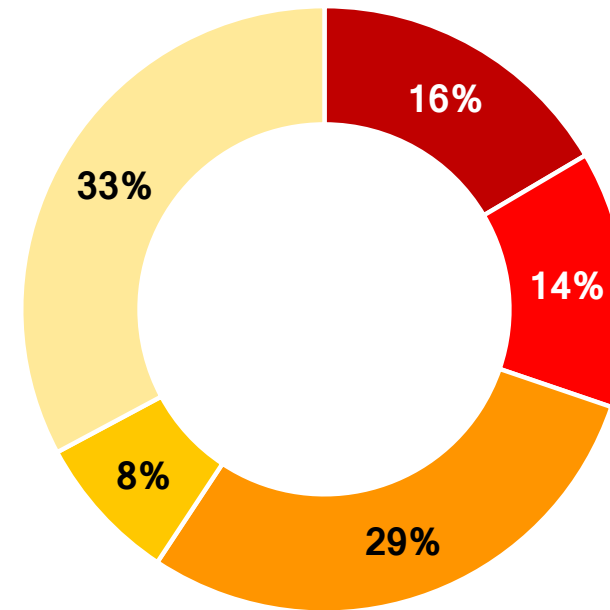
Збільшення навантаження на вчителів помітили 80% аудиторії. А навчальний процес повністю або переважно онлайн відбувається у 41% шкіл. У 29% випадків процес наразі змішаний – навчання відбувається і онлайн, і офлайн, тоді як ще у 30% він відбувається переважно або повністю офлайн.

Оцінка навантаження на вчителів з початку повномасштабної війни



- Змінилося – навантаження стало більше
- Не змінилося
- Змінилося – навантаження стало менше
- Важко відповісти

Формат навчального процесу в школі



- Повністю офлайн (очно)
- Переважно офлайн (очно)
- Рівною мірою і офлайн, і онлайн
- Переважно онлайн
- Повністю онлайн

База: всі респонденти, N=241

За Вашою оцінкою, чи змінилося навантаження на вчителів Вашої школи з початку повномасштабної війни (після 24.02)?

Як наразі відбувається навчальний процес у школі? Навчання ведеться...

# ПРОБЛЕМИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ОФЛАЙН ТА ОНЛАЙН

При офлайн навчанні цільова аудиторія найчастіше стикається з неможливістю повноцінного проведення уроків через повітряні тривоги та відключення світла – наразі ці проблеми актуальні більш ніж серед 80% опитаних. При навчальному процесі онлайн до цих же причин додається відсутність інтернету.

## Проблеми при навчальному процесі офлайн



База: респонденти, чий навчальний процес ведеться офлайн, N=162

## Проблеми при навчальному процесі онлайн



База: респонденти, чий навчальний процес ведеться онлайн, N=201

3 якими проблемами Ви найчастіше стикаєтеся при офлайн (очному) навчальному процесі?  
3 якими проблемами Ви найчастіше стикаєтеся при онлайн (дистанційному) навчальному процесі?

XX% - показник є значущо вищим, порівняно з вибіркою загалом; іншою групою.  
XX% - показник є значущо нижчим, порівняно з вибіркою загалом; іншою групою.



# НЕОБХІДНА ДОПОМОГА ПРИ ОФЛАЙН ТА ОНЛАЙН НАВЧАННІ

При роботі офлайн, респонденти в першу чергу згадують про матеріальне забезпечення, а саме: наявність постійного опалення, водопостачання, обладнання та матеріалів, необхідних для уроків. У випадку онлайн-уроків, задля полегшення проведення навчального процесу опитаним перш за все потрібна технічна та практична допомога.

## Необхідна допомога вчителям при навчальному процесі офлайн



База: респонденти, чий навчальний процес ведеться офлайн, N=162

Якої допомоги Вам не вистачає при офлайн (очному) навчальному процесі?  
Якої допомоги Вам не вистачає при онлайн (дистанційному) навчальному процесі?

## Необхідна допомога вчителям при навчальному процесі онлайн



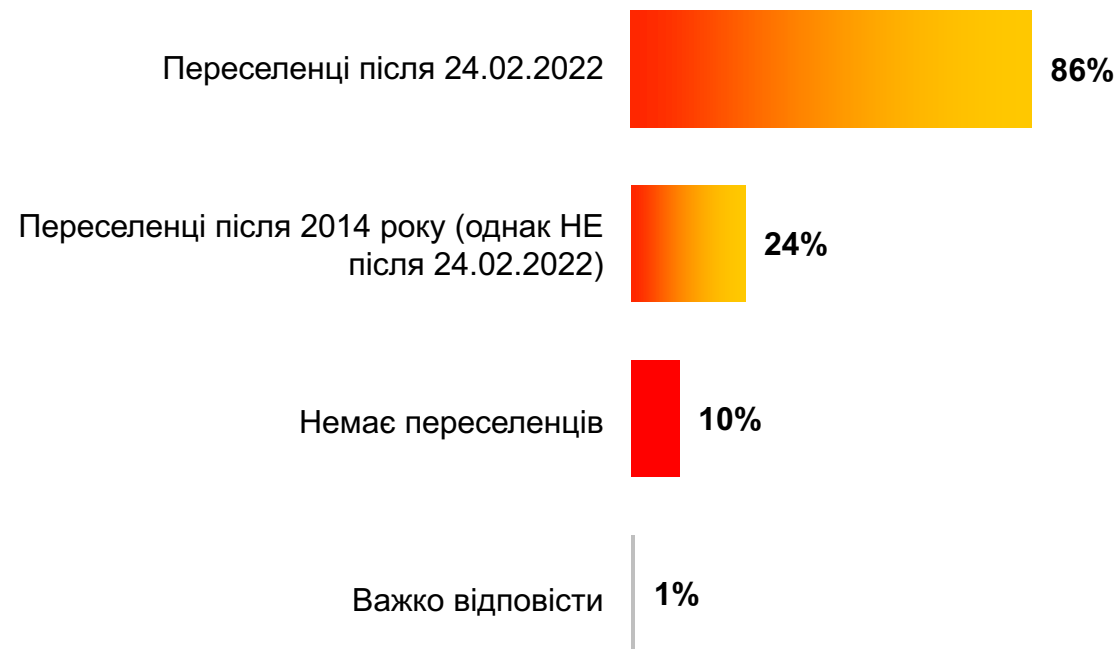
База: респонденти, чий навчальний процес ведеться онлайн, N=201

XX% - показник є значущо вищим, порівняно з вибіркою загалом; іншою групою.  
XX% - показник є значущо нижчим, порівняно з вибіркою загалом; іншою групою.

# ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ УЧНІ

Внутрішньо переселені учні є в майже 90% шкіл; у 86% випадків учні отримали такий статус внаслідок початку повномасштабної війни та є переселенцями після 24 лютого 2022 року. Попри складні умови, 88% респондентів, що працюють з внутрішньо переселеними школярами, відзначають, що їхня адаптація проходить успішно.

## Чи навчаються наразі у Вашій школі учні, які є внутрішніми переселенцями?



База: всі респонденти, N=241

## Адаптація внутрішньо переселених учнів



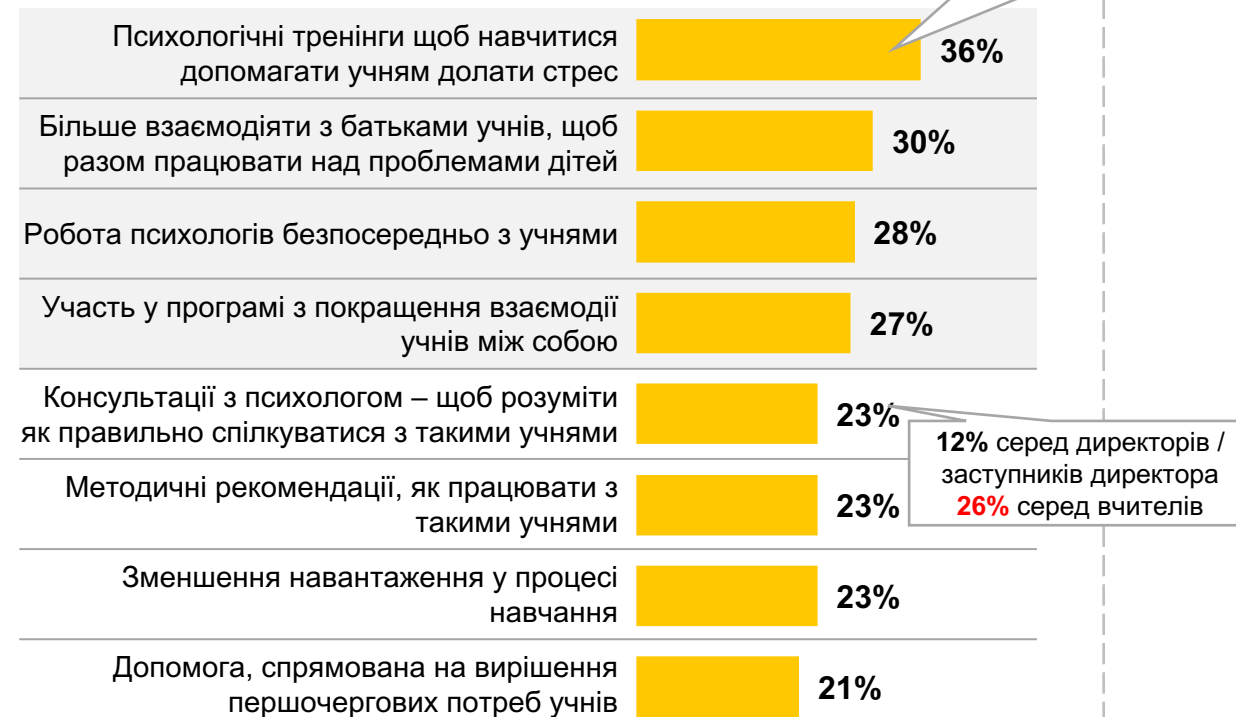
# ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕСЕЛЕНИХ УЧНІВ ТА НЕОБХІДНА ДОПОМОГА ВЧИТЕЛЯМ

Найпоширенішими проблемами адаптації внутрішньо переселених дітей є психологічні травми, складнощі з тим, щоб наздогнати шкільну програму, та відсутність мотивації до навчання. Наразі для ефективної роботи з такими учнями вчителям необхідна допомога у формі психологічних тренінгів, спрямованих на допомогу з подоланням дітьми стресу, взаємодія з батьками учнів, робота психологів безпосередньо з учнями та участь у програмі з покращення взаємодії учнів між собою.

## Проблемами адаптації учнів, які є внутрішніми переселенцями



## Необхідна допомога вчителям при роботі з переселеними учнями



База: респонденти, які мають учнів переселенців, N=214

З якими проблемами адаптації учнів, які є внутрішніми переселенцями, Ви / вчителі у Вашій школі стикаєтеся найчастіше? Якої допомоги не вистачає Вам / вчителям у Вашій школі для покращення процесу адаптації учнів, які є внутрішніми переселенцями?

XX% - показник є значущо вищим, порівняно з вибіркою загалом; іншою групою.  
XX% - показник є значущо нижчим, порівняно з вибіркою загалом; іншою групою.

# ЗНАННЯ ТА ВМІННЯ, ЯКИХ ПОТРЕБУЮТЬ ВЧИТЕЛІ

Більше третини аудиторії потребують знань про те, які діяти в екстремальних ситуаціях та як допомогти окремим дітям. Окрім цього, респондентам не вистачає вміння справлятися з власним стресом, що є першочерговим та необхідним вмінням у випадку надзвичайної ситуації (і не лише).



# ОСНОВНІ ПОТРЕБИ ВЧИТЕЛІВ

Психологічна підтримка є першочерговою потребою серед близько половини аудиторії.



\*Що ближче місце до першої позиції, то більш нагальною є потреба вчителів

База: всі респонденти, N=241

Розташуйте, будь ласка, наведені нижче п'ять альтернатив в порядку зменшення їхньої важливості для Вашої школи. На перше місце поставте те, у чому Ви, як вчитель, відчуваєте найбільшу потребу, а на останнє – те, у чому відчуваєте найменшу потребу.

# ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ТА ПОТРЕБА У ПСИХОЛОГІЧНІЙ ДОПОМОЗІ

Безперечно, серед аудиторії є проблема професійного вигорання, адже 78% опитаних помічають це в роботі з іншими вчителями, а 54% – відчувають це на собі. Близько половини (54%) респондентів також декларують потребу у необхідності психологічної допомоги.

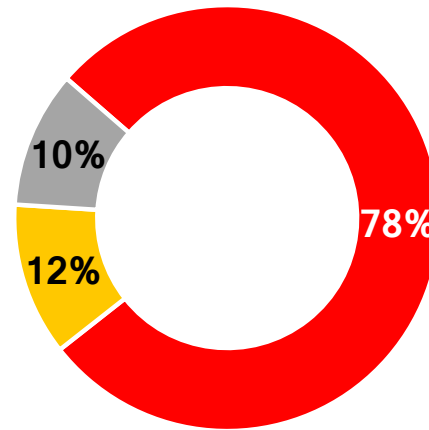
## Власне професійне вигорання



50% серед директорів / заступників директора  
37% серед вчителів

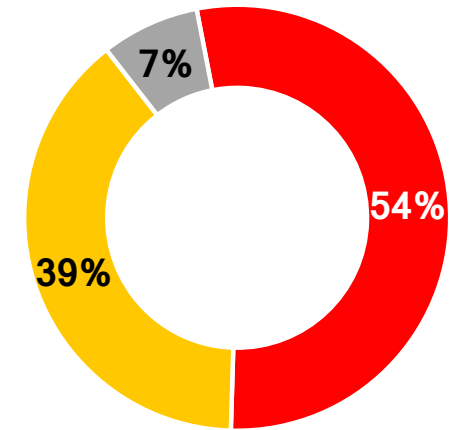
- Відчувають (однозначно + скоріше)
- Не відчувають (однозначно + скоріше)
- Важко відповісти

## Професійне вигорання інших вчителів



- Помічають (однозначно + скоріше)
- Не помічають (однозначно + скоріше)
- Важко відповісти

## Потреба у психологічній допомозі



- Є потреба (однозначно + скоріше)
- Немає потреби (однозначно + скоріше)
- Важко відповісти

База: всі респонденти, N=241

Чи відчуваєте особисто Ви синдром професійного вигорання (виснаження емоційних, розумових тощо ресурсів, що проявляється втратою інтересу до роботи та мотивацією нею займатися)?

Чи спостерігали Ви ознаки синдрому професійного вигорання у інших вчителів у Вашій школі?

Чи відчуваєте особисто Ви потребу у психологічній допомозі?

XX% - показник є значущо вищим, порівняно з вибіркою загалом; іншою групою.

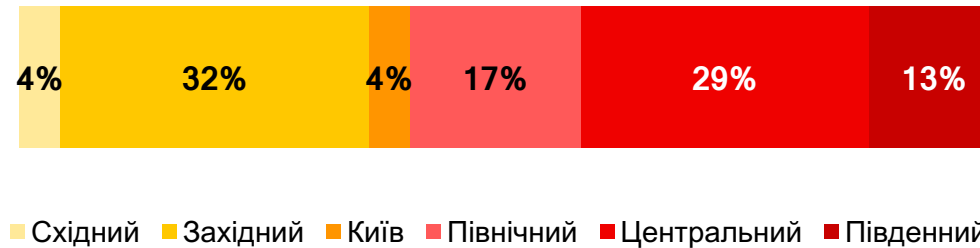
XX% - показник є значущо нижчим, порівняно з вибіркою загалом; іншою групою.

## СТРУКТУРА ВИБІРКИ

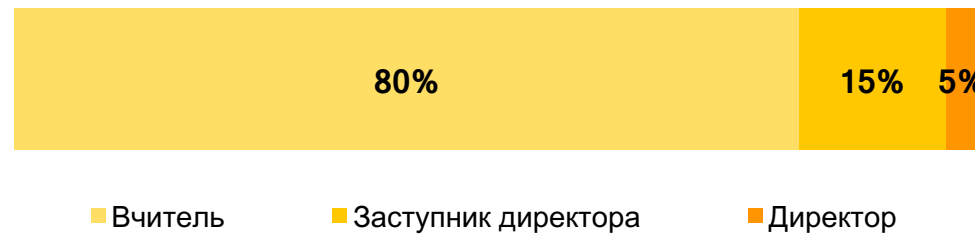


# СТРУКТУРА ВИБІРКИ

## Регіон місцезнаходження школи



## Якою є Ваша основна посада у школі?





# Gradus

Research  
Company



\*Дослідження проведено у рамках проекту «Термінова підтримка ЄС для громадянського суспільства», що впроваджується ІСАР Єднання за фінансової підтримки Європейського Союзу. Його зміст є виключною відповідальністю ГО «ГО ГЛОБАЛ» і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу.